

ВЪЛШЕБНАТА ФЛЕЙТА

ОПЕРА В ДВЕ ДЕЙСТВИЯ ОТ В. А. МОЦАРТ

СЕЗОН 1970 — 1971

РУСЕ

РУСЕНСКА НАРОДНА ОПЕРА

ВЪЛШЕБНАТА ФЛЕЙТА

ОПЕРА В ДВЕ ДЕЙСТВИЯ ОТ В. А. МОЦАРТ

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"- Русе



1200000890799

СЕЗОН 1970—1971
РУСЕ

4909/4



ВОЛФГАНГ АМАДЕУС МОЦАРТ
1756 — 1791

Моцарт е един от най-ярките творци в историята на световната музикална култура.

Роден на 27. I. 1756 г. в Залцбург — Австрия, той умира в разцвета на своя живот — едва тридесет и пет годишен.

Бащата — Леополд Моцарт, отличен музикант, композитор и педагог, е първият учител на своя син.

Геният на Моцарт се проявява от най-ранна възраст: на 4 години учи пиано, на 5 са първите му опити да композира, на 6 изнася концерти с по-малката си сестра, които имат огромен успех. Това стимулира бащата да предприеме обиколка из най-големите музикални центрове на Европа. Изкуството на Волфганг предизвиква буря от възторг и турнето му се превръща в триумфално шествие. Целият свят заговаря за детето чудо.

През 1760 г. семейството се завръща в Залцбург. На следващата година — 11-годишен, Моцарт написва първата си опера „Аполон и Хнацинт“ на латински текст, а една година по-късно във Виена той композира „Минимата простота“ по едноименната пиеса на Голдони. Същата година написва и „Бастриен и Бастриена“. Докато „Минимата простота“ носи характера и стила на италианската опера, то „Бастриен и Бастриена“ е в духа на традиционния немски зингшпил.

През 1769 г. Моцарт заминава отново на концертна обиколка. Това, обаче, не прекъсва творческата му дейност.

От 1781 г. Моцарт се установява във Виена. Тук започва и най-плодотворния творчески период от неговия живот. В едно писмо до сестра си той пише: „Всяка сутрин в 6 часа вече съм облечен. Пиша до 9 часа. От 9 до 1 давам частни уроци. До 5—6 не мога да работя поради концерти тук и там. После наново пиша до 9 ч. По-късно го увеличавам до 1 часа до полунощ и на другия ден пак от 6.

Огромен е броят на произведенията, излезли от ръката на Моцарт. Най-известни от оперните творби са: „Дон Жуан“, „Сватбата на Фигаро“, „Така правят всички“, „Отвлечане от сарая“ и др. Но върхът на неговото творчество е „Вълшебната флейта“. По време на написването на тази творба, здравето му рязко се влошава и след това той успява да композира своя „Реквием“.

Моцарт умира на 4 срещу 5 декември 1791 година във Виена.

„Вълшебната флейта“ така, както е замислена и осъществена от нейните създатели, е **НРАВСТВЕНО-ЕТИЧНА ФИЛОСОФСКА МУЗИКАЛНА ДРАМА**, облечена в приказно-фантастичен сюжет. Според Гьоте и Вагнер, това е първата музикална драма на Германия.

ВЪЛШЕБНАТА ФЛЕЙТА

ОПЕРА В ДВЕ ДЕЙСТВИЯ ОТ В. А. МОЦАРТ, ПО ТЕКСТ НА ЕМАНУЕЛ ШИКАНЕДЕР

Диригент: М. АНГЕЛОВ

Режисьор: Ст. ТРИФОНОВ

Художник: М. ПОПОВА

ДЕЙСТВУВАЩИ ЛИЦА:

ЗАРАСТРО	— бас
ТАМИНО	— тенор
ГОВОРИТЕЛ	— бас
ПЪРВИ жрец	— говорима
ВТОРИ жрец	— тенор
ТРЕТИ жрец	— говорима
ЦАРИЦАТА НА НОЩТА	— сопран
ПАМИНА	— сопран
ПЪРВА ДАМА	— сопран
ВТОРА ДАМА	— сопран
ТРЕТА ДАМА	— мецосопран
ПАПАГЕНО	— баритон
ПАПАГЕНА	— сопран
МОНОСТАТОС	— тенор
ПЪРВО МОМЧЕ	— сопран
ВТОРО МОМЧЕ	— сопран
ТРЕТО МОМЧЕ	— мецосопран
МЪЖЕ В БРОНЯ	— тенор
	— бас
ТРИМА РОБИ	— говорима

Авторът на либретото Емануил Шиканедер, е известен комедиен актьор, не лош буфо бас, драматург (автор на редица народни комедии), директор на театър и меценат.

Като литературен материал в скалпването на либрето са му послужили приказките от сборника на Биланд „Лулу“ или „Вълшебната флейта“ и „Джизинстан“.

По-късно под влиянието на конкуренцията то претърпява такава метаморфоза, че от първоначалното му съдържание не остава нищо следа. Верен на традицията и вкуса на публиката, Шиканедер придава на интригата по възможност най-голяма пищност и занимателност.

Моцарт разширява и задълбочава намеренията на автора на либретото, като възприема в музиката идеята за ПОВЕДА НА СВЕТИЛИНАТА, ЧОВЕКОЛЮБИЕТО И РАЗУМА над тъмната, изостаналостта и мистицизма.

Първото нещо, което заинтригува композитора и привлича неговото внимание е Папагено — олицетворение на здравия жизнен смисъл. Веселата буфонада на Папагено определя една от важните драматургически линии в произведението — пародокмедийната. Другата линия — лирикопоетичната се води от Тамнио — образ на идеалните пориви на младостта и потребността и към самоусъвършенстване, и от неговата спътница Памина, събрала в себе си силата на женската любов и вяност.

Моцарт не се ограничава само с определянето и обединяването на тия две линии. Той влият в музикално-драматургическия материал още една линия: философско-етичната, която преминава като нишка през цялото произведение и ръководи действията и поведението на героите. Под неговото перо израства гигантската, благородна и величава фигура на умния и мъдър философ и хуманист. Зарастро, радетел за справедливост и любов между хората. Царството на Зарастро е царство на разума, мира и просвещението. Тук, сред палмовата гора, озарени от ярките лъчи на слънцето, се извисяват фасадите на трите храма: на природата, разума и на мъдростта. Пътят към тях е открит само за избрани. Тоя, който преодолее слабостите на човешката природа в себе си, попада в числото на посветените. На светлия Зарастров свят противостои мрачният мир на Царицата на нощта, в който властва злобата, тъжката, коварството, егоизма и ненавистта. . . Самата тя е зла, отмъстителна, хитра, затънала в заблуждения и пороци. В стремежа си да съхрани тъмната, ограничеността и суеверието, тя се опитва да разруши храма на знанието и мъдростта, по търин крах. Доброто тържествуване над злото, настъпилният светъл ден разбива злите помисли на Царицата на нощта и тъмнината в безсилне отстъпва.

Идейната концепция на операта ярко и пълно отразява философските и социалните възгледи на Моцарт. Въстанал срещу съловните предрасъдъци, той открито утвърждава, че смяната на старото с новото, може да се осъществи съвършено безболезнено и безкръвно. Феодалната тъма ще се разсее под животелните лъчи на просвещението и всевидния разум, ще победи мистицизма, суеверието и заблудеността. Пътят към усъвършенстването на обществения строй според него е в моралното осъществяване на отделната човешка личност.

Тези утолични мечти до голяма степен са заимствувани от масоните. В продължение на много години той е принадлежал към една от техните ложи и даже е написал редица съчинения на масонска тематика.

Независимо от неопределеността на социалните си възгледи, масоните в политически изостаналата Австрия играят в известна степен положителна роля. В техните кръгове са влизали много прогресивни за времето си хора, обединени от благородните, макар и отвлечени идеи за всеобщо братство, хуманизъм и човеколюбие.

Въпреки влиянието им върху мирогледа на Моцарт, операта е съвършено чиста от присъщата на масоните назидателност и правоучение. Облякъл влияващата го тема в своеобразна художествена форма, Моцарт условно пренася слушателя и зрителя в сферите на възшебството и фантастиката. Подчинил и обединил целия този разнолик и до голяма степен противоречив материал, той гениално изгражда органичната цялост на произведението и бележи връх в своето творчество и в оперното изкуство въобще.

Усилията на режисурата са да насочи спектакъла по неговата главна действена линия — **РАЗКРИВАНЕ НА ПРИРОДАТА, КАТО РАЗУМНО И ДОБРО НАЧАЛО**, да сблъска благородното стремление към всеобщо благо с егоизма и злото и да доведе спектакъла до тържеството на освободилата се от егоизма и първичните си инстинкти човешка личност.

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

Младият принц Таминьо е излязъл със свитата си на лов. Увлечен, той се откъсва от хората си и попада в царството на Царицата на нощта.

Внезапно нападнат от една огромна змия, той стреля, но не убива. Опитва се да бяга, но змията го настига. Обезсилен, той попада.

Появяват се три дами от свитата на Царицата на нощта и с възшебните си стрели убиват змията.

Те се възхищават на красивия момък и решават да съобщят на господарката си за него. След тяхното отиване, Таминьо идва на себе си. Той вижда убитата змия и недоумява. В това време се при-

ближава веселият птицеловец Папагено, който започва да се хвали, че той е убил змията. За наказание трите дами заключват устата му, за да не може да лъже повече, като го заклеват всяко негово докване да преобръща хляба в камък, а виното във вода.

От трите дами Тамино научава кой го е спасил и горещо им благодарил. Те му показват портрета на Памина. Тамино се влюбва безумно в нея, обаче те му казват, че тя е дъщеря на Царицата на нощта и е отвлечена от злия Зарастро, от когото той трябва да я спаси.

Тя действително е отвлечена от Зарастро, но с това той иска да спаси девојката от влиянието на лошата ѝ майка.

Самата Царица на нощта се явява пред Тамино и се представя пред него като нещастна майка, загубила свидно чедо. С това тя иска да използва любовта му към Памина, за да тръгне срещу нейния заклет враг Зарастро.

Тамино е готов на всичко. Трите дами освобождават Папагено и му заповядват да тръгне с Тамино. Дамите дават на Тамино вълшебна флейта, а на Папагено — чародейни звънчета, които ще ги пазят от опасност.

Тамино тръгва, придружен от Папагено и воден от 3 момчета — гении.

Памина се опитва да избяга от замъка на Зарастро, но нейният пазач, негрът Моностатос я залавя.

Появява се Папагено. Те са взаимно изплашени един от друг. Моностатос избягва и Папагено разказва на Памина за любовта на Тамино. Трите момчета са довели Тамино пред замъка на Зарастро. Един от жреците му разкрива истината за добротата и мъдростта на Зарастро. Тамино е разколебан. Преди да реши на чия страна е истината, той пита жива ли е Памина.

Зарадван от хубавата новина той засвирва с флейта. Чувайки флейтата, Папагено се обажда със своите звънчета и двамата се разминават.

Идва Папагено и Памина, но тук ги застига злият Моностатос с робите си. Той заповядва да ги оковат с вериги, но чародейните звънчета на Папагено ги превръщат в добри кротки хора.

Тържествени фанфари съобщават пристигането на Зарастро, на когото Памина признава, че е искала да избяга от Моностатос. Той оценява искреността на Памина и нарежда наказанието на Моностатос. Разбирайки чувствата на Памина, Зарастро нарежда двамата чужденци да бъдат подложени на изпитание.

Тамино и Папагено минават през всички изпитания и накрая доброто побеждава над злото.

Папагено получава своята Папагена, а Памина и Тамино влизат сред ликуващите хора от царството на Зарастро в слънчевия храм.



